

Борисюк Світлана Андріївна,
*студентка 3 курсу факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права
Павлова В. Г.

ПРАВИЛА ЗДІЙСНЕННЯ ТРАНСКОРДОННИХ ПЛАТЕЖІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

В умовах воєнного стану одним із найбільш актуальних питань є проблематика здійснення транскордонних платежів, оскільки після запровадження воєнного стану було введено низку обмежень. Тому, розглянемо основні аспекти даної проблематики.

Відповідно до ст. 192 ЦК України законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України, є грошова одиниця України – гривня. В свою чергу, згідно з ст. 193 ЦК України види майна, що вважаються валютними цінностями, та порядок вчинення правочинів з ними встановлюються законом. Тому, фактично здійснення транскордонних платежів в умовах воєнного стану в Україні регулюються спеціальним законом [1].

Перш за все відмічаємо, що за Законом України «Про валюту і валютні операції» валютна операція визначається операція, що має хоча б одну з таких ознак: а) операція, пов'язана з переходом права власності на валютні цінності та (або) права вимоги і пов'язаних з цим зобов'язань, предметом яких є валютні цінності, між резидентами, нерезидентами, а також резидентами і нерезидентами, крім операцій, що здійснюються між резидентами, якщо такими валютними цінностями є національна валюта; б) торгівля валютними цінностями; в) транскордонний переказ валютних цінностей та транскордонне переміщення валютних цінностей [2].

Разом з тим, після введення воєнного стану в Україні відповідне законодавство зазнало змін. Так, зокрема, оновлені правила здійснення транскордонних платежів в Україні наразі містяться в Постанові Національного банку України «Про функціонування банківської системи під час запровадження Воєнного стану» № 18 від 24 лютого 2022 року («Резолюція») [3]. Насамперед слід підкреслити, що немає жодних обмежень на здійснення платежів з-за кордону. Таким чином, усі платежі та розрахунки за виконані роботи, надані послуги тощо

здійснюються вільно та без будь-яких обмежень, запроваджених воєнним станом.

Однак слід зазначити деякі обмеження, зокрема: заборона на зарахування коштів на рахунки клієнтів фізичних осіб переказами, ініційованими з використанням електронних платіжних засобів, випущених учасниками міжнародних платіжних систем, що діють на території Російської Федерації та Республіки Білорусь; заборона на приймання в Україні електронних платіжних засобів (включаючи перекази, розрахунки та випуск коштів), випущених учасниками міжнародних платіжних систем.

Що стосується платежів за кордоном, то Постанова вводить заборону на транскордонні перекази валютних цінностей з України відповідними установами від імені клієнтів, за винятком:

- власні операції банків, включаючи розрахунки з міжнародними платіжними системами;
- імпорتنі операції резидентів із закупівлі критично важливих імпорتنих товарів згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;
- валютні операції МФО, включаючи представництва МФО, а також валютні операції резидентів і нерезидентів з переказу коштів в іноземній/національній валюті з метою розрахунків з МФО або його представництвом;
- операції з повернення нерезиденту авансового платежу, отриманого резидентом на його поточний рахунок у банку України після 23 лютого 2022 року за договором купівлі-продажу товарів, укладеним з нерезидентом, у зв'язку з невиконанням резидентом зобов'язань за цим договором;
- валютні операції, що проводяться резидентами та нерезидентами для мобілізаційних та інших заходів (потреб), які визначаються законодавством України, що регулюють відносини у сферах національної безпеки і оборони;
- операції з оплати витрат на лікування в медичних установах іноземної держави, оплата витрат на транспортування пацієнтів, оплата витрат, пов'язаних зі смертю громадян за кордоном (транспортні витрати та витрати на поховання), включаючи операції зі здійсненням страхових виплат (страхових компенсацій) за договорами страхування осіб, які виїжджають за кордон, на рахунки допоміжних компаній-нерезидентів; розрахун-

- ки (сплачена сума з усіх банківських рахунків клієнта, відкритих в іноземній валюті;
- на підставі індивідуальних дозволів (рішень) Національного банку України, прийнятих на підставі звернень Кабінету Міністрів України, міністерств та інших державних органів України;
 - перекази на користь дипломатичних представництв, консульських установ України за кордоном;
 - передача іноземному інвестору/нерезиденту коштів, отриманих у зв'язку з погашенням/виплатою доходів за облігаціями внутрішнього державного кредиту України, здійсненими після 1 квітня 2023 року, відповідно до умов їх розміщення (випуску);
 - переказ коштів в іноземній валюті з кореспондентських рахунків у банках-нерезидентах в іноземній валюті, відкритих у банках-резидентах [4].

На підставі вищевикладеного можна зробити основні висновки, що протекціоністські нормативно-правові заходи стимулювання економіки сприяють позитивним змінам в економіці.

Бізнес продовжив сплату податків до державного бюджету і навіть сплачує їх заздалегідь. У лютому 2022 р. до загального фонду державного бюджету надійшло 104, 6 млрд грн (перевиконання місячного розпису на 29, 3%, або 23, 7 млрд грн). За планового дефіциту у сумі 66, 2 млрд грн у перші два місяці 2022 р. профіцит загального фонду становив 13, 1 млрд грн, а державного бюджету України загалом – 24 млрд грн;

НБУ оперативно переказав частину прибутку на розподіл у сумі майже 19 млрд грн до держбюджету України для фінансового забезпечення функціонування держави в умовах воєнного стану.

Міжнародні організації та країни-партнери зобов'язалися виділити великі обсяги фінансування на зміцнення обороноздатності, підтримку економіки України та гуманітарні питання [5].

Додатковим джерелом фінансування потреб української армії є кошти, зібрані організаціями та громадянами України та інших країн, на рахунках НБУ. Зокрема, станом на 2 березня 2022 р. на спецрахунок для підтримки ЗСУ перераховано вже понад 6 млрд грн в еквіваленті. Із них понад 1, 6 млрд грн регулятор уже спрямував на потреби військових. Крім того, 1 березня Міністерством фінансів України було розміщено «військові» ОВДП, що дало змогу залучити до державного бюджету 8, 1 млрд грн.

Загалом значимо, що українська інвестиційна система гідно витримала перший шок від початку військової агресії російської федерації і поки що є доволі стабільною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № № 40-44. С. 356.
2. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 30. Ст.239.
3. Офіційний вісник України від 23.09.2022-2022 р., № 74, том 2, стор. 796, стаття 4515, код акта 113682/2022
4. Війна. Все, що відбувається з економікою, бізнесом в Україні та світі. URL: <https://forbes.ua/news/viyna-vse-shcho-vidbuvaetsya-z-ekonomkoyu-biznesom-v-ukraini-ta-sviti-03032022-4086>
5. Janet McLean, Arie Rosen, Nicole Roughan & Jesse Wall (2021) Legality in times of emergency: assessing NZ's response to Covid-19, *Journal of the Royal Society of New Zealand*, 51:sup1, S197-S213, DOI: 10.1080/03036758.2021.1900295

Вареник Вікторія Олександрівна,

студентка 2 курсу

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: *к.ю.н. доцент, доцент кафедри цивільного права
Токарева В. О.*

АЛГОРИТМІЧНА ТВОРЧІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Насамперед варто наголосити на тому, що штучний інтелект, крім позитивного впливу, ставить питання та необхідність щодо його правового регулювання.

В сучасних умовах сьогодення все цивілізоване суспільство переживає наслідки «третього комп'ютерного тектонічного зрушення» – це ситуація, коли комп'ютерні технології самі здатні відтворювати результати творчого процесу без участі людини. Відповідно до цього, правові аспекти результатів творчої діяльності машин турбують вчених давно і мають історію, яка почалася з XVIII століття.